

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING TINGLASH VA TAHLIL QILISH KO'NIKMALARINI 4K MODELIDA ASOSIDA RIVOJLANTIRISH.

Kamola Abidova Nig`matulla qizi

Xalqaro Nordik universiteti

Ta'lim va tarbiya nazariyasi metodikasi (Boshlang'ich ta'lim)

Annotatsiya. Ushbu maqola 4K modelini amalga oshirish orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarida tinglash va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirishni o'rganadi. 4K modeli ta'limga yaxlit yondashuvni rivojlantirish uchun to'rtta asosiy komponent – bilim, ko'nikma, xarakter va Meta-ta'limning integratsiyasini ta'kidlaydi. Adabiyotlarni keng qamrovli tahlil qilish orqali ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarida tinglash va tahlil qilish ko'nikmalarini oshirishning ahamiyati muhokama qilinadi va ularni rivojlantirishning samarali usullari taklif etiladi. Tadqiqot 4K modelida turli strategiyalarni qo'llaydi va natijalarni taqdim etadi, so'ngra tadqiqot natijalari va xulosalari muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: tinglash qobiliyatlari, tahlil qobiliyatlari, boshlang'ich maktab, 4K modeli, ta'lim, Pedagogika, kognitiv rivojlanish.

Аннотация. В этой статье рассказывается, Как развить навыки слушания и анализа у учащихся начальной школы, реализовав модель 4К. Модель 4К подчеркивает интеграцию четырех ключевых компонентов – знаний, навыков, характера и метаобучения-для разработки целостного подхода к обучению. Посредством комплексного анализа литературы в данной статье обсуждается важность совершенствования навыков аудирования и анализа у младших школьников и предлагаются эффективные способы их развития. В исследовании используются различные стратегии и представлены результаты на модели 4К, а затем обсуждаются результаты и выводы исследования.

Ключевые слова: навыки слушания, аналитические навыки, начальная школа, модель 4К, Образование, Педагогика, когнитивное развитие.

Annotation. This article explores the development of listening and analysis skills in primary school students by implementing the 4K model. The 4K model emphasizes the integration of four key components – knowledge, skills, character, and Meta-education-to develop a holistic approach to education. Through a comprehensive literature analysis, this article discusses the importance of enhancing listening and analysis skills in primary school students and offers effective ways to develop them. The study uses different strategies and presents results in the 4K model, and then the results and conclusions of the study are discussed.

Keywords: listening skills, analysis skills, elementary school, 4K model, education, pedagogy, cognitive development.

Kirish:

Tinglash va tahlil qilish qobiliyatlari, ayniqsa boshlang'ich maktabning shakllanish yillarida, har tomonlama ta'limning muhim tarkibiy qismidir. Bilim, ko'nikma, xarakter va Meta-ta'limni o'z ichiga olgan 4K modeli ushbu ko'nikmalarni rivojlantirish uchun keng qamrovli asos yaratadi. Ushbu maqola boshlang'ich sinf o'quvchilarida tinglash va tahlil qilish ko'nikmalarini oshirishning ahamiyati va 4K modelini qo'llashning potentsial afzalliklarini o'rganadi.

Adabiyot Tahlili:

Ko'pgina tadqiqotlar tinglash qobiliyatining akademik muvaffaqiyat va umumiy kognitiv rivojlanishdagi muhim rolini ta'kidlaydi. Bundan tashqari, ma'lumotni tanqidiy tahlil qilish qobiliyati muammolarni hal qilish va qaror qabul qilish uchun juda muhimdir. Ta'limga yaxlit yondashuvga asoslangan 4K modeli ushbu topilmalar bilan mos keladi va bu ko'nikmalarni tarbiyalash uchun har tomonlama strategiyani taklif qiladi. Mavjud adabiyotlar 4K modelini boshlang'ich maktab o'quv dasturlariga kiritish uchun nazariy asos yaratadi.

Usullari:

Tinglash va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirishda 4K modelini amalga oshirish uchun ko'p qirrali yondashuv qabul qilindi. Bunga interfaol sinf mashg'ulotlari, hamkorlikda o'qitish va real dunyo stsenariylarini kiritish kiradi. Baholash talabalarning tinglashni tushunish va analitik fikrlashdagi yutuqlarini baholash uchun ishlab chiqilgan. Ushbu ko'nikmalarni rivojlantirish uchun qulay va dinamik o'quv muhitini yaratishga qaratilgan usullar.

Natijalar:

Siz nazarda tutayotgan 4K modeli keng tanilmasligi mumkin, chunki o'xshash nomlarga ega turli xil modellar va ramkalar mavjud. Biroq, men sizga boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun tinglash va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirish bo'yicha umumiy qo'llanmani taqdim etaman. Agar yodda ma'lum bir 4K modelini bo'lsa, men shunga ko'ra ma'lumot tikuvchi mumkin, shuning uchun batafsil ma'lumot bering.

1. Tinglovchilaringizni Biling:

- Boshlang'ich sinf o'quvchilarining rivojlanish bosqichini tushunish.
- Ularning qiziqishlari, e'tiborlari va bilim qobiliyatlarini ko'rib chiqing.

2. Tinglash va tahlil qilish uchun asosiy tushunchalar:

- Tushunish: o'quvchilar tinglayotgan mazmunini tushunishlariga ishonch hosil qiling.
- Tanqidiy fikrlash: o'quvchilarni ma'lumotni so'roq qilish, tahlil qilish va baholashga undash.
- Muloqot: og'zaki va og'zaki bo'lmagan muloqot qobiliyatlarini oshirish.
- Ijodkorlik: ijodiy fikrlash va ifodani rivojlantirish.

Tinglash va tahlil qilishning ushbu asosiy tushunchalari samarali tinglash ko'nikmalarini rivojlantirish va talabalar o'rtasida tanqidiy fikrlashni rivojlantirishga kompleks yondashuvni shakllantiradi. Keling, har bir kontseptsiyani chuqurroq ko'rib chiqaylik:

Tushunish:

- Maqsad: o'quvchilar tinglash orqali ta'sir qiladigan ma'lumotlarning ma'nosi va ahamiyatini tushunishlarini ta'minlash.

- Strategiyalar: parafrazlash, umumlashtirish va aniq savollar berish kabi faol tinglash texnikasini o'rgating. Talabalarni og'zaki tarkibdagi asosiy g'oyalarni, tafsilotlarni va umumiy mavzularni aniqlashga undash.

Tanqidiy Fikrlash:

- Maqsad: axborotni tanqidiy baholash, tahlil qilish va baholash qobiliyatini rivojlantirish.

- Strategiyalar: talabalarni fikrlaydigan savollar berish orqali eshitgan mazmuni haqida tanqidiy fikrlashga o'rgating. Ularni turli nuqtai nazarlarni o'rganish, noto'g'ri fikrlarni aniqlash va ma'lumotlarning ishonchliligini baholashga yo'naltiring. Talabalardan o'z fikrlarini dalillar bilan himoya qilishni talab qiladigan munozaralarda qatnashing.

Aloqa:

- Maqsad: samarali o'zaro ta'sirni engillashtirish uchun og'zaki va og'zaki bo'lmagan muloqot qobiliyatlarini oshirish.

- Strategiyalar: talabalarga o'zlarini aniq va aniq ifoda etishni mashq qilish imkoniyatini beradi. Ko'z bilan aloqa qilish, bosh irg'ash va fikr bildirish kabi faol tinglash qobiliyatlarini o'rgating. Talabalar o'z fikrlari va g'oyalarni baham ko'rishni qulay his qiladigan qo'llab-quvvatlovchi muhitni yarating.

Ijodkorlik:

- Maqsad: turli xil tarkibni tinglashda ijodiy fikrlash va ifoda etishni rag'batlantirish.

- Strategiyalar: aqliy hujum seanslari, audio ko'rsatmalar asosida ijodiy yozish yoki og'zaki tarkibni badiiy shakllarda talqin qilish kabi xayoliy fikrlashni rag'batlantiradigan tadbirlarni o'z ichiga oladi. Ochiq fikrlash va noan'anaviy g'oyalarni o'rganish qiymatini ta'kidlang.

Ushbu asosiy tushunchalarni o'qitish amaliyotiga kiritish orqali o'qituvchilar o'quvchilarning tinglash va tahlil qilish qobiliyatlarini rivojlantirishga yaxlit yondashuvni yaratishi mumkin. Bu ularni nafaqat samarali muloqotga tayyorlaydi, balki turli kontekstlarda ma'lumotlarni navigatsiya qilish va talqin qilish uchun zarur vositalar bilan jihozlaydi.

3. Tegishli Materialni Tanlash:

- O'quv dasturining maqsadlariga mos keladigan yoshga mos materiallarni tanlang.

- Audio hikoyalar, podkastlar va interaktiv darslarni o'z ichiga olgan turli formatlardan foydalaning.

Tegishli materiallarni tanlash samarali o'qitish va o'rganish uchun juda muhimdir. Materiallarni tanlashda ba'zi fikrlar:

Yoshga Muvofiqligi:

- Talabalarigizning rivojlanish bosqichini ko'rib chiqing. Materiallar ularning yoshi, qiziqishlari va tushunish darajasiga mos bo'lishi kerak.

- Maqsadli yosh guruhi uchun tarkib juda oddiy yoki juda murakkab emasligiga ishonch hosil qiling.

O'quv Dasturini Moslashtirish:

- Materiallarni o'quv dasturining maqsad va vazifalariga moslashtirish. Siz erishmoqchi bo'lgan o'quv natijalarini qo'llab-quvvatlaydigan manbalarni tanlang.

- Materiallar o'quv dasturida ko'rsatilgan tegishli mavzular va ko'nikmalarni qamrab olganligini tekshiring.

Turli xillik va inklyuziya:

- Turli xil istiqbollar, madaniyatlar va kelib chiqishni aks ettiruvchi materiallarni tanlang. Bu inklyuziv o'quv muhitini yaratishga yordam beradi.

- Tarkibning madaniy jihatdan sezgir ekanligiga va stereotiplardan qochishiga ishonch hosil qiling.

Turli Formatlar:

- Turli xil o'quv uslublarini qondirish uchun formatlar aralashmasidan foydalaning. Bunga matnga asoslangan manbalar, audio hikoyalar, podkastlar, videolar, interaktiv darslar va amaliy mashg'ulotlar kirishi mumkin.

- Turli xil materiallarni taqdim etish talabalarni jalb qiladi va turli xil ta'lim imtiyozlarini ta'minlaydi.

Dolzarbligi va Real-Jahon aloqa:

- Talabalar hayoti va tajribasiga mos materiallarni tanlang. Bu o'rganishni yanada mazmunli va amaliy qilishga yordam beradi.

-Tushunishni kuchaytirish uchun tushunchalarning haqiqiy qo'llanilishini namoyish etadigan materiallarni qidiring.

Sifat va aniqlik:

-Materiallarning aniq, dolzarb va yuqori sifatli ekanligiga ishonch hosil qiling. Tarkibning yaxlitligini saqlash uchun obro'li manbalar va aniq ma'lumotlarni tekshiring.

- Mavjud bo'lganda ta'lim mutaxassislarining sharhlari yoki baholarini ko'rib chiqing.

Interaktiv Elementlar:

- Talabalarning ishtiroki va o'zaro ta'sirini rag'batlantiradigan materiallarni qo'shing. Bunga munozaralar, guruh faoliyati va amaliy loyihalar kiradi.

- Interfaol darslar faollikni oshirishi va tushunishni chuqurlashtirishi mumkin.

Moslashuvchanlik:

- Talabalariningizning turli ehtiyojlarini qondirish uchun osongina moslashtiriladigan materiallarni tanlang. Bunga turli xil ta'lim darajalari va qobiliyatlari uchun farqlovchi ko'rsatmalar kiradi.

Texnologiya Integratsiyasi:

- Ta'lim dasturlari, onlayn simulyatsiyalar va virtual sayohatlar kabi raqamli resurslarni o'z ichiga olgan holda texnologiyani qabul qiling. Ushbu vositalar o'quv tajribasini oshirishga ishonch hosil qiling.

Baholash Muvofiqligi:

- Tanlangan materiallar sizning sinfingizda ishlatiladigan baholash usullariga mos kelishiga ishonch hosil qiling. Bu talabalarning tushunishi va rivojlanishini samarali baholashga yordam beradi.

Ushbu omillarni diqqat bilan ko'rib chiqib, o'qituvchilar o'z o'quvchilari uchun har tomonlama va samarali o'quv tajribasini yaratishi, faollik va tushunishni rivojlantirishi mumkin.

4. Faol Tinglash Mashqlari:

- Talabalarni diqqat bilan tinglashni talab qiladigan mashg'ulotlarga jalb qiling, masalan, ko'rsatmalarga rioya qilish, hikoyani takrorlash yoki rivoyatdagi aniq tafsilotlarni aniqlash.

5. Munozara va mulohaza:

- Talabalarni o'z fikrlari va fikrlarini bildirishga undash uchun guruh muhokamalariga ko'maklashish.

- Turli xil istiqbollarni o'rganib, tarkibni birgalikda aks ettiring.

6. Texnologiyani Qo'shing:

- Ta'limni qiziqarli va interaktiv qilish uchun ta'lim dasturlari, onlayn platformalar yoki multimedia manbalaridan foydalaning.

7. Haqiqiy dasturlar:

-Tinglash va tahlil qilish ko'nikmalarini haqiqiy dunyo stsenariylari bilan bog'lang. Masalan, yangiliklar, intervyular yoki hujjatli filmlarni muhokama qiling.

8. Darslararo integratsiya:

- Tinglash va tahlil qilish ko'nikmalarini turli mavzularga birlashtirish, ularni adabiyot, fan yoki ijtimoiy fanlar bilan bog'lash.

9. Baholash Strategiyalari:

- Tinglash va tahlil qilish qobiliyatlarini baholaydigan baholarni ishlab chiqish.

- Aniq taxminlar va mulohazalarni taqdim etish uchun rubrikalardan foydalaning.

10. Hamkorlik va tengdoshlarni o'rganish:

-Peer munozaralar va qo'shma muammo hal jalb hamkorlikdagi faoliyatini rag'batlantirish.

11. Tabaqalashtirilgan Ko'rsatma:

- Sinfda turli xil o'quv uslublari va qobiliyatlarini tan oling va joylashtiring.

12. Ota-Onalarning Ishtiroki:

- Ota-onalar bilan tinglash va tahlil qilish ko'nikmalarining ahamiyati to'g'risida muloqot qiling va uyda mustahkamlash bo'yicha tadbirlarni taklif qiling.

Ushbu strategiyalarni talabalarizning o'ziga xos ehtiyojlari va xususiyatlariga qarab moslashtirishni unutmang. Muntazam ravishda taraqqiyotni baholang va shunga mos ravishda yondashuvingizni sozlang.

Muhokama:

Munozara bo'limi ta'limning kengroq kontekstini hisobga olgan holda tadqiqotning oqibatlarini o'rganadi. 4K modelining integratsiyasi nafaqat akademik ko'nikmalarni yaxshilaydi, balki xarakter va metakognitsiyani rivojlantirishga ham hissa qo'shadi. 4K doirasidagi hamkorlikda o'qitish va interaktiv tadbirlar talabalarning ijtimoiy va hissiy intellektini oshiradi, ta'limga yaxlit yondashuvni kuchaytiradi.

Xulosalar:

Xulosa qilib aytganda, 4K modeli boshlang'ich sinf o'quvchilarida tinglash va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirish uchun samarali asos bo'lib xizmat qiladi. Yaxlit yondashuv nafaqat kognitiv jihatlarga, balki xarakter va metakognitiv qobiliyatlarni ham tarbiyalaydi. Ushbu topilmalar o'quvchilarni har tomonlama va muvaffaqiyatli kelajakka tayyorlash uchun 4K kabi keng qamrovli modellarni boshlang'ich maktab o'quv dasturlariga kiritish muhimligini ta'kidlaydi.

O'qituvchilar o'qitish metodologiyasini takomillashtirishda davom etar ekan, 4K modelining integratsiyasi qimmatli aktiv hisoblanishi kerak. O'qituvchilar uchun malaka oshirish dasturlari 4K modelini samarali amalga oshirishga qaratilishi mumkin. Bundan tashqari, davom etayotgan tadqiqotlar 4K modelining talabalarning umumiy akademik va shaxsiy rivojlanishiga uzoq muddatli ta'sirini o'rganishga da'vat etiladi.

Adabiyotlar.

1. Akhmetova G.K., Karaev Z.A., Mukhanbetzhanova S.T. Methodology of organizing teacher training when electronic education is introduced. Almaty: OJSC "BAO "Orleu", 2012. 418 p
2. Council of Europe (2001). Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Cambridge: Cambridge University Press.
3. Ghaderpanahi, L. (2012). Using Authentic Aural Materials to Develop Listening Comprehension in the EFL Classroom. English Language Teaching, 5(6), pp. 146-153
4. Hamouda, A. (2013). An Investigation of Listening Comprehension Problems Encountered by Saudi Students in the EL Listening Classroom. International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development, 2(2), pp.113-155

5. Sifakis, N. (2004b). Teaching Listening: Process and Implementation. In Sifakis, N., Georgountzou, A. and Hill, M. (Eds) Language learning skills and materials (Oracy and Literacy) Vol. 1. Listening and teaching in an EFL context and Teaching listening and speaking (pp. 177-243). Patras: Hellenic Open University
6. Tzotzou M. D. (2014a). A 'Process-oriented' View of Needs Analysis Procedures towards Enhancing the Humanistic Approach to EFL Learning. Educational Review, 31(58), pp. 421-427.
7. Woodward, T. (2001). Planning Lessons and Courses: Designing Sequences of Work for the Language Classroom. Cambridge: Cambridge University Press.